

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie z zażalenia [...] W. C.

na postanowienie prokuratora Prokuratury Okręgowej w Krakowie z dnia 20

czerwca 2023 r. o odmowie wszczęcia śledztwa, sygn. akt [...],

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 13 grudnia 2023 r.,

wystąpienia Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu,

o przekazanie sprawy o sygn. akt Kp 57/23 do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu,

na podstawie art. 37 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 czerwca 2023 r., sygn. akt [...], prokurator Prokuratury Okręgowej w K. odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie:

- I. przekroczenia w nieustalonym okresie nie później niż do dnia 15 grudnia 2022 roku w G. uprawnień rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów wojskowych poprzez podjęcie, w toku prowadzonego postępowania dyscyplinarnego, niewłaściwej decyzji merytorycznej, nieznajdującej uzasadnienia w stanie faktycznym i prawnym, a w konsekwencji nieuprawnionego przedstawienia zarzutu popełnienia deliktu dyscyplinarnego sędziemu W. C. w postaci niewłaściwego wykonywania

obowiązków sędziego Wojskowego Sądu Garnizonowego w O. w sprawach o sygnaturach Sg. 15/21, Sg. 36/21, Sg 2/22, Sg 21/22 oraz Kp 10/22, czym działano na szkodę interesu prywatnego W. C., tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. – wobec braku danych dostatecznie uzasadniających popełnienie czynu;

- II. niedopełnienia obowiązków w nieustalonym okresie nie później niż do dnia 15 grudnia 2022 roku w G. przez rzecznika dyscyplinarnego – ustalonego sędziego Wojskowego Sądu Garnizonowego w G. poprzez zaniechanie podjęcia stosownych działań nałożonych na niego przepisami prawa, z uwagi na własne korzyści osobiste i majątkowe oraz innych osób, skutkujących brakiem należytej reakcji na nieprawidłowości w zakresie finansów publicznych, czym działano na szkodę interesu publicznego, tj. o przestępstwo z art. 231 § 2 k.k. – wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu.

Postanowienie to zaskarżone zostało zażaleniem złożonym przez W. C., a sprawa zawisła przez Wojskowym Sądem Okręgowym w Warszawie. Postanowieniami z dnia 18 sierpnia 2023 r. i 30 sierpnia 2023 r. od udziału w tej sprawie zostali kolejno wyłączeni sędziowie WSO w Warszawie P. R. i A. K. Postanowieniem z dnia 8 września 2023 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie uznał się za niewłaściwy do rozpoznania zażalenia i przekazał sprawę Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w Poznaniu. Sprawa w ostatnim z wymienionych Sądów została zarejestrowana pod sygnaturą Kp 57/23. Orzeczeniem z dnia 17 listopada 2023 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w Poznaniu zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie opisanej sprawy, stosownie do art. 37 k.p.k., do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości. W uzasadnieniu podano, że jest to kolejna sprawa, w której jako strona występuje [...] W. C., rozpoznawana przez WSO w Poznaniu, przy czym wielu sędziów tego Sądu składało wnioski o wyłączenie ich od udziału w poszczególnych sprawach. Wniosków takich nie składali jedynie Prezes tego Sądu i jego Zastępca. Jednakże w związku z wyrokiem Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego oraz decyzją Ministra Sprawiedliwości, z dniem 1 czerwca 2023 r. [...] W. C. został przeniesiony do Wojskowego Sądu Garnizonowego w Poznaniu,

wobec czego Prezes WSO stał się przełożonym tego sędziego. W ocenie Sądu okoliczność ta oraz fakt, że stronami sporu są sędziowie orzekający w sądach z terenu właściwości WSO w Poznaniu, WSO i WSG w Poznaniu mieszczą się w tym samym budynku, a sędziowie stykają się ze sobą na szkoleniach, może wzbudzać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziów rozpoznających sprawę, a prezesom sądu „utrudnić prawidłowe wywiązywanie się (...) z roli przełożonych służbowych”. W tej sytuacji, przewidując nadto możliwość złożenia kolejnych wniosków o wyłączenie, dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, którym byłby sąd powszechny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu nie zasługuje na uwzględnienie.

Niezmiennie pozostaje stanowisko, że przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu w trybie art. 37 k.p.k., jako odstępstwo od rozpoznania sprawy przez sąd właściwy miejscowo, ma charakter wyjątkowy. Sąd Najwyższy niejednokrotnie zwracał także uwagę, iż zastosowanie tej instytucji może nastąpić tylko wtedy, gdy występują okoliczności, które mogą stwarzać uzasadnione przekonanie o braku warunków do obiektywnego rozpoznania sprawy w danym sądzie. Nie każda jednak okoliczność będzie skutkowała ewentualnym przekazaniem sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, ale tylko taka, która u postronnego i niezainteresowanego sposobem rozstrzygnięcia danej sprawy obserwatora procesu może zrodzić podejrzenie braku obiektywizmu w jej rozpoznaniu przez właściwy sąd.

Zdaniem Sądu Najwyższego okoliczności takie nie zaistniały w rozważanej sprawie. W pierwszej kolejności zwrócić należy uwagę, że w tej nieskomplikowanej sprawie postępowanie zażaleniowe trwa już niemal pół roku. Najpierw od udziału w sprawie wyłączali się sędziowie Sądu, który nie był właściwy do jej rozpoznania, a po jej wpłynięciu do Sądu właściwego, merytorycznych czynności procesowych nie podjęto antycypując możliwe wnioski o wyłączenie oraz wskazując kwestie związane z podległością służbową sędziów oraz relacjami służbowymi i towarzyskimi. Okoliczności te nie uzasadniają wyrażonego we wniosku

przekonania, że rozpoznanie sprawy przez Sąd właściwy zagraża dobru wymiaru sprawiedliwości. Przypomnieć trzeba, że rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo ma charakter gwarancyjny. Odstępstwa od tej zasady muszą być uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami, a takich w tej sprawie nie ma. Przekazania sprawy „wojskowej” innemu sądowi równorzędnemu, w tym wypadku sądowi powszechnemu, musi wynikać wręcz z nadzwyczajnych powodów. Tymczasem w swoim wystąpieniu Sąd odwołuje się do wniosków o wyłączenie sędziów w innych sprawach, choć w niniejszej żaden taki wniosek nie został złożony, a stwierdzenie, że przewidywane są kolejne wnioski o wyłączenie, nie wynika z żadnych danych znajdujących się w aktach sprawy. Nie przekonuje także wywód, iż orzekanie w sprawie przez Prezesa Sądu bądź jego Zastępcę może zaburzyć prawidłowe wykonywanie przez nich obowiązków jako przełożonych innych sędziów. Podstawowym obowiązkiem sędziów i sądu jest sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, w związku tym podnoszona podległość służbowa w strukturach wojska jest rzeczą wtórną. Zresztą w sądownictwie powszechnych, w kwestiach pozaorzeczniczych sędziowie podlegają w strukturze hierarchicznej prezesom sądów. Nie sposób nie odnieść wrażenia, że wskazywanie, iż WSO i WSG w Poznaniu znajdują się w tym samym budynku oraz odwoływanie się do wspólnych szkoleń i honorowych relacji oficerskich, w istocie uzasadnia dążenie do uchylenia się od rozpoznania sprawy, a nie rzeczywiste zagrożenie dla dobra wymiaru sprawiedliwości.

Kierując się powyższym, orzeczono jak na wstępie.

(K.G.)

[ms]

